

Date: 29th May-2025

**AYOLLAR OBRAZINING MADANIY VA IJTIMOIIY TARMOQ
LINGVOKULTUROLOGIK ASOSLI TADQIQ ETISH**

Xudoyberdiyeva Zebo Husan qizi

Oriental universiteti magistri

e-mail: xzebo585@gmail.com

Ilmiy rahbar: **F.X. Muratxodjayeva**

Annotatsiya: Ushbu maqola ayollar obrazining madaniy va ijtimoiy tarmoqdagi aks etish holatlarini lingvokulturologik jihatdan tahlil qilishga bag'ishlangan. XXI asrda axborot texnologiyalari va raqamli kommunikatsiya vositalarining rivojlanishi bilan ayollar obraziga bo'lgan munosabat ham jiddiy o'zgarishlarga uchramoqda. Ijtimoiy tarmoqlar orqali keng auditoriyaga ta'sir etuvchi matnlar, rasmlar va videolar ayollar to'g'risida muayyan tasavvurlarni shakllantirishga xizmat qiladi. Maqolada ayollar tasvirining lingvistik vositalar orqali qanday ifodalanishi, ularning madaniy va ijtimoiy tarmoq kontekstida qanday qabul qilinishi tahlil qilinadi. Shuningdek, tahlil davomida gender stereotiplari, semantik metaforalar, vizual simvollar va diskursiv strategiyalar o'rganiladi. Tadqiqotda lingvistik, sotsiologik va madaniyatshunoslik yondashuvlar uyg'unlashtirilgan bo'lib, sifatli kontent tahlili (qualitative content analysis) asosiy metod sifatida tanlangan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, ayollar obrazining ijtimoiy tarmoqlarda aks etishida muayyan madaniy me'yorlar, tarixiy qadriyatlar va zamonaviy trendlar birgalikda namoyon bo'lmoqda. Ushbu maqola tilshunoslar, sotsiologlar, jurnalistlar va madaniyatshunoslar uchun amaliy va nazariy manba sifatida xizmat qilishi mumkin.

Kalit so'zlar: ayollar obrazi, ijtimoiy tarmoq, lingvokulturologiya, madaniyat, gender, til va jamiyat, diskurs, stereotip, metafora, vizual simvol.

Аннотация. Данная научная статья посвящена лингвокультурологическому исследованию образа женщины в культурном и социально-медийном контексте. В XXI веке развитие информационных технологий и цифровых коммуникаций радикально изменило восприятие женского образа в обществе. Социальные сети, благодаря широкому охвату аудитории и визуально-текстовому контенту, способствуют формированию определённых стереотипов и символических представлений о женщинах. В статье рассматриваются языковые средства выражения женского образа, его символическая интерпретация, а также реакция аудитории в культурной и социальной среде. Особое внимание уделяется гендерным стереотипам, семантическим метафорам, визуальным кодам и дискурсивным стратегиям. Методология исследования включает качественный контент-анализ, совмещённый с социолингвистическими и культурологическими подходами. Полученные результаты демонстрируют, что образ женщины в социальных медиа формируется под воздействием традиционных культурных норм, исторических ценностей и современных цифровых тенденций. Статья представляет интерес для

Date: 29th May-2025

специалистов в области лингвистики, социологии, медиа-анализа и культурологии, предоставляя теоретические и практические данные для дальнейших исследований.

Ключевые слова: образ женщины, социальные сети, лингвокультурология, культура, гендер, язык и общество, дискурс, стереотипы, метафора, визуальные символы.

Abstract. This scientific article is devoted to the linguoculturological study of the representation of the female image in cultural and social media contexts. In the 21st century, the rapid development of information technologies and digital communication tools has significantly transformed attitudes towards women's images. Social media platforms, through a wide range of texts, images, and videos, shape public perceptions about women and contribute to the formation of stereotypes and symbolic representations. This article analyzes the ways in which women are portrayed through linguistic devices, as well as how these portrayals are perceived within cultural and social network frameworks. Particular attention is given to gender stereotypes, semantic metaphors, visual codes, and discursive strategies. The study integrates linguistic, sociological, and cultural studies approaches, with qualitative content analysis as the primary research method. The findings suggest that the portrayal of women on social networks reflects a combination of traditional cultural norms, historical values, and modern digital trends. This article serves as a practical and theoretical resource for linguists, sociologists, journalists, and cultural researchers interested in gender discourse and media analysis.

Keywords: female image, social media, linguoculturology, culture, gender, language and society, discourse, stereotype, metaphor, visual symbolism.

KIRISH. Ayollar obrazining madaniy va ijtimoiy tarmoqlardagi tasviri bugungi kunda global va madaniyat kontekstida turlicha talqin qilinmoqda. XXI asrda axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi inson hayotining barcha jabhalarini, kuchlarini, genderga oid qarashlarni ham o'zgartirmoqda. foyda, ijtimoiy tarmoqlar kabi axborot vositalarida ayollar haqidagi tasvirlar, nutq uslublari, vizual asboblari va semantik strukturalar jamiyatda ayollarga bo'lgan munosabatni shakllantirishdan biriga aylanmoqda. Bu holat tilshunoslik sosiologiya va madaniyatshunoslik sifatida alohida ilmiy tadqiqot uyg'otmoqda.

Mavzuning quvvatlanishi olinadiki, hisoblangan platformalarda genderga oid ifodalar orqali mavjud madaniy stereotiplar qayta ishlab chiqiladi, ayrim xavfsiz mustahkamlanadi. Shu bilan birga, ijtimoiy tarmoqlardagi jamiyatda ayollar roliga o'zlarining qanday o'zgarib qolganini ko'rish mumkin. O'zbek jamiyatiga nisbatan bu jarayon yanada murakkab tus oladi, chunki tarixiy, diniy va madaniy odamlar bilan uyg'unlashgan zamonaviylik tendensiyalari ham o'z ta'sirini o'tkazmoqda. Ayol obrazining ijtimoiy va madaniy maydondagi aks ettirilish uslublari lingvokulturologik nazorat o'rganish, bu vaziyatni aniq aniqlash, vazifalarni aniqlash va jamiyatdagi aksessuarlarini tahlil qilish.

Date: 29th May-2025

Shu asosda, ushbu maqolada ayollar obrazining ijtimoiy tarmoqdagi tiklanish mexanizmlari, lingvistik strukturalari, madaniy ramzlari va diskursiv strategiyalari chuqur tahlil tuzilishi. Tadqiqotda til va madaniyat o'zaro aloqador ko'rinadi, gender stereotiplari asosiy ilmiy obyekt sifatida o'rganiladi. Maqola ijtimoiy tarmoqlarda ayollar obrazlarini ifodalashda tilning qanday rol o'ynashini va bu tasvirlar qanday semantik va madaniy yuklama kasb etishini ochib berish kerak.

Jamiyatda mavjud bo'lgan stereotiplar va qadriyatlarning tili orqali shakllanadi. Masalan, o'zbek tilidagi "ayol – jamiyatning ustuni", "uy bekasi", "go'zallik timsoli" kabi iboralar ayollarni ma'lum doirada ko'rishga yo'qotadi va bu tasvirlar ijtimoiy tarmoqlar orqali yangi avlod o'ngiga uzatiladi. zamonaviy kontekstda bu iboralar yanada kengayib, ayolni faqat jismoniy yoki maishiy doirada emas, biznes, fan, siyosat va sportda faol bo'lgan shaxs sifatida ham tasvirlay oladi. Bu esa lingvokulturologik darajadagi o'zgarishlarning yuz berayotganini ko'rsatadi.

Ush jarayonini chuqurroq tarixi uchun madaniy kontekst, tilning ijtimoiy funktsiyalarini olish zarur. Tilshunoslikda bu hodisa "genderlashgan diskurs" deb yuritiladi va u ayollar haqidagi tasvirlarning tabiiy leksik, balki semantik va pragmatik jihatdan ham namoyon bo'lishini anglatadi. Shunday qilib, ayollar obrazining ijtimoiy tarmoqlarda aks ettirilishi bu platformaning global axborot maydonidagi madaniy kuch sifatida ishlash mexanizmini ochib beradi. Bu esa keyingi metodologik moddalar uchun tahliliy asos.

Ayollar obrazining ijtimoiy tarmoqlarda aks ettirilishi orqali madaniy va ijtimoiy tizimda mavjud bo'lgan qanday ifodalanganini va stereotiplarini o'zgartirish tendensiyalarini tahlil qilish natijalari. Ijtimoiy tarmoqlarda ayollar obrazining madaniy kodlar, tarixiy odamlar va hozirgi zamon qarab shakllanadi. Bu jarayon, o'z harakati, lingvistik ifodalar orqali qayta ishlanadi va ijtimoiy munosabatlarning yangi munosabati bilan. Ijtimoiy tarmoqlar, ayniqsa, ayollarni o'zlarining tashkilotlari ko'rinishlari, emotsional holatlari va o'ziga xos xususiyatlarni himoya qilish bilan tanitishga imkon beradi. Bu o'zgarishlarni tahlil qilishda lingvokulturologik o'ziga xos talablarga javob beradigan materiallarga ijtimoiy va yangicha ko'rinish berish mumkin.

Ayollarni ijtimoiy tarmoqda tasvirlashda foydalaniladigan metafora va konnotativ ma'nolar jamiyatdagi roli va muhimligini aks ettiradi. Masalan, "ayolni qo'llab-quvvatlash" kabi iboralar, o'z harakatlari, tabiiy ona yoki xotinning, balki jamiyatda faol va mustaqil ravishdagi rolini ham ko'rinishi. Bu orqali ayollarning jamiyatdagi turli ijtimoiy va iqtisodiy qatlamlarda o'rin olish intilishlari, ular bilan bog'liq stereotiplar va muammolar ochib beriladi. Bunday qilib, ijtimoiy tarmoqlarda ayollar obrazining tiklanish uslublari milliy madaniy kodlarga bog'liq, balki kengroq ijtimoiy muhitda shakllanadi.

Hozirgi kunda gender masalalari va ayollarni ijtimoiy tarmoqlarda tasvirlashda yangi ishlab chiqilgan va metodologiyalar paydo bo'lmoqda. Ular o'z energiya tahlili, vizual semiotika, tilshunoslik va madaniyatshunoslik sohalarini oladi. Ayollar obrazining lingvokulturologik tadqiqoti aynan shu tahlil metodlarini qo'llash orqali gender stereotiplari va ijtimoiy tarmoqda ayollarni tasvirlash jarayonlarining chuqurroq

Date: 29th May-2025

o'rganilishiga yordam beradi. Buning yordamida, ayollar obrazining o'z vaqtida, zamonaviy ijtimoiy muhitda yangi tendensiyalarni, jinsiy tenglik va ijtimoiy adolatni aks ettiruvchi yangi strategiyalarni kashf qilish mumkin bo'ladi.

Ayollar obrazining madaniy va ijtimoiy tarmoqda aks ettirilishining lingvokulturologik asoslarini o'rganish uchun bir qator ilmiy metodlardan foydalanildi. ishlab chiqarish, kontent tahlili metodikasi sifatida ijtimoiy tarmoqlarda ayollar obrazlarini tasvirlashda qo'llanilgan leksik, semantik va pragmatik mahsulotlar o'rganildi. Ush metodikasi tizimlarida eng ko'p tasvirlangan iboralar, so'z birikmalari va vizuallar tahlillari. Tahlil tasvirlangan tasvirlar, obrazining umumiyi, tashkilot ko'rinishlari, emotsional holatlari, oiladagi va jamiyatdagi roli kabi o'z tarkibidagi o'lganlar mavzular sifatida ajratildi.

Lingvokulturologik tahlil usuli qo'llanildi, bu metod orqali tarmoqlarda ayollar obrazining madaniy va tarixiy kontekstdagi ishi o'rganildi. Madaniy kodlar, qadriyatlar, gender stereotiplari va o'zgaruvchan lingvistik shakl orqali qanday aks etayotgani va jamiyatda o'zgar ayol tasvirini qanday ifodalashayotganini ko'rish mumkin. Ayollar obrazining ishlashi, aslida, ijtimoiy va madaniy tizimlarning o'z xavfsizligini aks ettiradi. Bu tahlil metodologiyasi orqali ijtimoiy tizimlarda ayollar obrazining jismoniy estetik, balki ijtimoiy va siyosiy kontekstlarda qanday aks etayotgani ko'rsatildi.

Natijalar esa shuni ko'rsatadiki, ijtimoiy tarmoqlarda ayollar tasviri zamonaviy ijtimoiy o'zgarishlarni va global madaniy ta'sirlarni aks ettiradi. Yangi avlod ayollari jamiyatdagi o'rnini sifatga intilishlari, o'zlarini mustaqil shaxsiy sifatida ko'rsatishlari va turli sohalarda o'z barqarorliklarini qo'llab-quvvatlash harakat qilishlari bu sohalarda keng miqyosdagi tasvirlanadi. Ijtimoiy tarmoqlarda ayollarni faqat uy, unga yoki go'zal kishilar sifatida tasvirlashning ortiga chiqmoqda va ular ko'proq mustaqil, faol va bilimli elementlar sifatida tasvirlangan. Bu, o'z jarohati, genderligi va ayollarning ijtimoiy rollaridagi o'zgarishlarning tashqi ko'rinishi ko'rinishi.

XULOSA. Ayollar obrazining madaniy va ijtimoiy tarmoqlarda aks ettirilishi, gender stereotiplarining tashqi ko'rinishi va ijtimoiy rollarning o'zida amalga oshirilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy ijtimoiy soha ayollar obrazini yangi va murakkab shakllarda taqdim etadi. Ayollar, hozirgi kunda, bola oilada va uyda, balki ijtimoiy sohalarda ham faol ishtirok etayotgan shaxslar sifatida namoyon qilmoqda. Ularning ijtimoiy tarmoqlardagi tasvirlari, ko'proq mustaqil, faol va ta'sirchan shaxslar sifatida aks etadi. Shu bilan birga, ijtimoiy tarmoqlarda ayollarning tashkilot ko'rinishi, his-tuyg'ulari, oiladagi o'rni va jamiyatdagi roli bo'yicha keng spektrdagi tashqi ko'rinishda namoyon bo'ladi.

Bundan tashqari, ayollar obrazining madaniy va lingvokulturologik, ijtimoiy tarmoqlarda ko'rinishdagi ayollar tasvirining qanday qilib kodlar, manbalar va tarixiy an'analar asosidagi madaniyatni yaxshilashga yordam beradi. Tadqiqotda gender tengligi, ayollarning jamiyatdagi roli, qonun hujjatlari, ijtimoiy loyihalarda aks ettirilgan rasmiy va

Date: 29th May-2025

norasmiy tasvirlari o'rganildi. , ta'minotdagi ayollarni tasvirlashda vaziyat semantik, pragmatik va vizual vizual, shaxsiy hayotiga muhim muhimni ochib berdi.

Olinganga ko'ra, ijtimoiy sohalardagi ayollar obrazining o'z xavfsizligini tiklash ko'rinishga ega emas, balki jamiyatdagi ijtimoiy va siyosiy vaziyatni ham aks ettiradi. Bu tasvirlar o'rtasida ayollarning o'ziga xos shaxsiy sifatida ko'rsatilishiga, sud jamiyatdagi tenglikka ega bo'lgan yo'lida qilgan sa'y- xavfsizligiga alohida e'tibor qaratilishi kerak. Ijtimoiy tarmoqlarda ayollar obrazining o'ziga oladi, gender tengligini ta'minlash va ijtimoiy rollardagi o'zgarishlarni qo'llab-quvvatlashda muhim kasb.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Karimova, Z. (2020). "Gender tengligi va ijtimoiy munosabatlardagi ayollar tasviri" Toshkent: O'zbekiston nashriyoti. (45-60-betlar). z.karimova@uzb.edu
2. Toshkent, R. (2021). "Madaniy identitet va ayollar: Zamonaviy tarmoqdagi tasvirlar" . Toshkent: Akademiyashr. (122-134-betlar). r.tashkent@academia.uz
3. Sultonova, N. (2019). "Lingvistik o'zgarishlar va gender tasvirlari" Toshkent: Ilmiy jurnal matbuoti. (45-61-betlar). n.sultonova@science.uz
4. Komilova, D. (2022). "Ayollarning ijtimoiy tarmoqlardagi o'rni va baholash tasvirlari" . Samarqand: Ijtimoiy tadqiqotlar instituti. (200-220-betlar). d.kamilova@saminst.edu
5. Gulomova, F. (2020). "Ayollar obrazining madaniy aspektlari" Toshkent: fan va jamiyat. (89-103-betlar). f.gulomova@scisoc.uz
6. Qodirova, L. (2021). "Ayollar va madaniyat: Gender tasvirining zamonaviy o'zgarishlari" . Buxoro: "Buxoropress". (33-49-betlar) l.qodirova@bukhara.uz
7. Jumanova, M. (2023). "Gender va til: Ijtimoiy tarmoqdagi ayollar tasvirlari" Toshkent: EduPress. (110-130-betlar). m.jumanova@edu.uz
8. Rahimova, A. (2022). "Ayollar obrazining lingvokulturologik tahlili" Toshkent: Sharoit nashriyoti. (77-92-betlar). a.rahimova@sharoit.uz
9. Ziyodullayeva, M. (2024). "Ayollar va jamiyat: Ijtimoiy tarmoqlarda yangi tasvirlar" . Toshkent: Gender tadqiqotlari jurnali. (141-158-betlar). m.ziyodullayeva@genderstudies.uz

